

ПЛАЩАНЕ ЗА СЕЛСКОСТОПАНСКИ ПРАКТИКИ, КОИТО СА БЛАГОПРИЯТНИ ЗА КЛИМАТА И ОКОЛНАТА СРЕДА (ЗЕЛЕНО ДИРЕКТНО ПЛАЩАНЕ)

1. Описание на схемата (въпроса)

Земеделските стопани, които имат право да получат плащане по Схемата за основно плащане или Схемата за единно плащане на площ (СЕПП), трябва да спазват в рамките на всички свои хектари, отговарящи на условията за подпомагане, селскостопанските практики благоприятни за климата и за околната среда.

Селскостопанските практики, благоприятни за климата и за околната среда са следните:

- а) диверсификация на културите;
- б) поддържане на съществуващи постоянно затревени площи; и
- в) наличие на екологично насочена площ в рамките на земеделската площ.

Зелените изисквания са задължителни за всичките допустими хектари по Схемата за основно плащане или Схемата за единно плащане на площ (СЕПП). За площите с биологично земеделие автоматично се получава зелено директно плащане. За площите в зоните по НАТУРА 2000 се спазват изискванията за зелено плащане дотолкова доколкото са съвместими с изискванията по НАТУРА 2000.

Държавите могат да дадат възможност на земеделските стопани да избират дали да изпълняват зелените изисквания или да прилагат еквивалентните практики чрез мерките за агроекология и климат по Програмата за развитие на селските райони или сертификационни схеми. Еквивалентните практики включват сходни практики с равностойна или по-голяма полза за климата и за околната среда в сравнение с едно или няколко от зелените изисквания. При прилагане на схеми за сертифициране, те трябва да обхващат всички зелени изисквания и да покриват площта на цялото стопанство. При прилагане на еквивалентни практики чрез мерките за агроекология и климат по Програмата за развитие на селските райони, тази практика следва да покрива цялата площ, която подлежи на зеленото изискване (например при диверсификацията еквивалентната мярка следва да покрива цялата обработваема земя на стопанството). Еквивалентни не могат да бъдат всички агроекологични мерки по Програмата за развитие на селските райони, а само тези, които са включени в списъка в приложение IX към Регламент (ЕС) № 1307/2013. Ако България вземе решение да прилага еквивалентни мерки, те следва да бъдат одобрени предварително от Европейската комисия (ЕК) и едва след това могат да бъдат приложени.

2. Срок за нотифициране и/или прилагане (начална дата)

Селскостопанските практики благоприятни за климата и за околната среда се прилагат всяка година от 2015 г.

Диверсификация на културите

Изискването за диверсификация на културите се прилага от 1 януари 2015 г.

Постоянно затревени площи

Всяка година се изчислява съотношението на постоянно затревените площи към общата декларирана площ и се следи дали е запазено референтното съотношение, определено през 2015 г. и се докладва до ЕК всяка година до 15 декември.

Държавите могат да решат да прилагат задължение за запазване на постоянно затревените площи на равнището на стопанството, за да се гарантира, че съотношението на постоянно затревените площи не намалява с повече от 5 %. Държавите членки уведомяват ЕК за всяко такова решение до 1 август 2014 г.

Екологично насочени площи (ЕНП)

До 1 август 2014 г. България трябва да уведоми ЕК кои от ЕНП са приложими на територията на страната (чл. 46 (2) от Регламент (ЕС) № 1307/2013).

До 1 август на годината, предхождаща тяхното приложение, България трябва да уведоми ЕК за националните решения във връзка с прилагане на коефициенти за преобразуване и/или тегловни коефициенти, регионално поддържане и колективно поддържане на ЕНП (чл. 46 (8) от Регламент (ЕС) № 1307/2013).

Еквивалентни практики

Държавите членки могат да нотифицират предложения за еквивалентни практики с детайлно описание на ангажиментите и това кои основни зелени изисквания заменят и на кои практики, изброени в приложение IX към Регламент (ЕС) № 1307/2013 съответстват, всяка година до 1 юли на годината, предхождаща годината на прилагане. За 2015 г. нотификацията следва да се извърши в срок до 1 август 2014 г. Европейската комисия оценява предложените от държавата еквивалентни практики и информира държавата, ако предложенията не съответстват на изискванията на регламента.

3. Изисквания за подпомагане по схемата/нормативни изисквания

Диверсификация на културите

- Стопанства с обработваема земя с размер 10-30 ха

Когато обработваемата земя на земеделския стопанин включва между 10 и 30 хектара и не е изцяло засята с култури под вода през значителна част от годината или през значителна част от цикъла за отглеждане на културите, на тази обработваема земя трябва да има най-малко 2 различни култури. Основната култура не трябва да превишава 75 % от обработваемата земя.

- Стопанства с обработваема земя с размер над 30 ха

Когато обработваемата земя на земеделския стопанин включва повече от 30 хектара и не е изцяло засята с култури под вода през значителна част от годината или през значителна част от цикъла за отглеждане на културите, на тази обработваема земя трябва да има най-малко 3 различни култури. Основната култура не заема повече от 75 % от тази обработваема земя, а двете основни култури обхващат заедно не повече от 95 % от обработваемата земя.

Изискването за максималния праг не се прилага за стопанства, когато тревите или другите тревни фуражи или земята, оставена под угар, обхващат повече от 75 % от обработваемата земя. В тези случаи основната култура на оставащата обработваема площ не заема повече от 75 % от нея, освен когато тази площ е заета от тревни или други тревни фуражи или е оставена под угар.

Изброените изисквания не се прилагат за стопанства:

- а) в които повече от 75 % от обработваемата земя се използва за производството на тревни или други тревни фуражи, оставена е под угар или е обект на съчетаване на тези употреби, при условие че обработваемата земя, която не се използва за тези употреби, не надхвърля 30 хектара;
- б) когато повече от 75 % от отговарящата на условията за подпомагане земеделска площ е постоянно затревена площ, се използва за производството на тревни или други тревни фуражи, или за производството на култури под вода през значителна част от цикъла за отглеждане на

културите, или е обект на съчетаване на тези употреби, при условие че обработваемата земя, която не се използва за тези цели, не надхвърля 30 хектара;

в) когато повече от 50 % от площите на декларираната обработваема земя не са декларирани от земеделския стопанин в заявлението за подпомагане от предходната година и когато, въз основа на сравнението на геопространствените заявления за подпомагане, цялата обработваема земя е заета от различна култура в сравнение с предходната календарна година.

За целите на изискването за диверсификация "култура" означава всяко едно от следните:

а) култура от който и да е от различните родове, определени в ботаническата класификация на културите;

б) култура от който и да е от видовете при Brassicaceae¹, Solanaceae² и Cucurbitaceae³;

в) оставена под угар земя;

г) треви или други тревни фуражи.

Зимните и пролетните култури се разглеждат като различни култури, дори когато са от един и същи род.

Изчисляване на дяловете на различните култури за диверсификация на културите

За целите на изчисляване на дяловете на различните култури, периодът, който трябва да бъде взет предвид, е най-значимата част от периода на отглеждане, като се имат предвид традиционните практики за отглеждане в национален контекст. Следва да се има предвид, че това е период, в който в стопанството ще трябва да бъдат налични всичките култури съгласно изискванията на диверсификацията и през който ще се извърши контрол от страна на Разплащателната агенция. Важно е периодът да бъде избран така, че да отразява националната специфика и да даде възможност на контролния орган да извърши необходимите проверки.

Държавите членки информират своевременно земеделските стопани за този период. За целите на изчисляването на дяловете на различните култури всеки хектар в рамките на цялата обработваема земя в дадено стопанство се отчита само веднъж в една референтна година.

Площи със смесени култури

- На площи със смесени култури, където културите се отглеждат в отделни редове, културите се броят като различни култури, когато заемат най-малко 25 % от тази площ. Площта, заета от различните култури, се изчислява, като площта, заета от смесените култури, се раздели на броя на културите, които заемат най-малко 25 % от тази площ, независимо от действителния дял на съответната култура на тази площ.

- При площи, на които смесените култури представляват основна култура, която се подсява с втора култура, площта се счита за заета само от основната култура.

- Площи, заети от смесени култури, се считат - независимо от включените в сместа отделни култури - за заети от една-единствена култура.

¹ **Brassicaceae = Cruciferae (Кръстоцветни)** – Зелени – Семейство двусемеделни растения, включващи едногодишни и многогодишни треви, рядко полухрасти или храсти - синап, зеле, броколи, ряпа, кресон.

² **Solanaceae** – семейство от треви, билки, лечебни растения, подправки или храсти (шубраци) или дървета често със силна миризма, мирис, аромат, благоухание и често наркотични или отровни – включват родовете Capsicum (люта чушка), Datura (татул), Petunia (петуния), Physalis (физалис) и др.

³ **Cucurbitaceae (тиквени)** – краставица, пъпеш, тиква.

Когато може категорично да се установи, че растителните видове, включени в различните смеси от семена, се различават един от друг, държавите членки могат да признаят тези различни смеси от семена като отделни култури, при условие че един от растителните видове в сместа от семена не е трева или друг тревен фураж.

Постоянно затревени площи

А) Държавата определя екологично чувствителни постоянно затревени площи (ПЗП) в зоните по Натура 2000 и въвежда забрана за разораване на тези площи от земеделските стопани. Държавата членка може да определи и допълнителни зони извън Натура 2000 и да въведе забрана за разораване в тях. Земеделските стопани не трябва да преобразуват и не разорават постоянно затревените площи, разположени в тези зони.

В случай, че фермер е преобразувал или разорал ПЗП в определените зони, се въвежда задължение земята да се преобразува отново в ПЗП и задължението се свежда до засегнатия фермер най-късно до датата на подаване на единното заявление за подпомагане за следващата година.

Б) Държавата гарантира, че съотношението на ПЗП спрямо общата земеделска площ, декларирана от земеделските стопани не намалява с повече от 5%. Референтното съотношение се определя през 2015 г. и се следи на базата на заявените показатели през всяка следваща година.

Референтното съотношение представлява земята, която е заета от постоянни пасища, декларирана през 2012 г. в съответствие с Регламент (ЕО) № 73/2009 от земеделските стопани, които подлежат на зелените изисквания, както и площите за постоянно затревени площи, декларирани през 2015 г. от земеделските стопани, подлежащи на зелените изисквания, която не е декларирана като постоянно пасище през 2012 г. спрямо земеделската площ, декларирана през 2015 г. от земеделските стопани, подлежащи на зелените изисквания. Площите, декларирани от земеделските стопани, участващи в схемата за дребни земеделски стопани и площите под биологично производство не се включват в референтното съотношение и в съотношението на ПЗП към общата декларирана площ

Държавата членка може да въведе задължение към фермерите да не преобразуват ПЗП без предварително разрешение като това задължение може да се отнася за общите площи извън екологично чувствителните зони, за които забраната за разораване е неотменима. Фермерите следва да бъдат уведомени при въвеждането на такъв режим незабавно, но не по-късно от 15 ноември на годината на въвеждане.

С изменение в Закона за подпомагане на земеделските производители (ДВ. бр.40 от 13 Май 2014 г.) беше направена крачка напред по отношение на решенията за бъдещото прилагане на зелените изисквания като беше въведена забрана за разораване на съществуващите постоянно затревени площи на територията на цялата страна, които са включени в слой „Постоянно затревени площи”. Съгласно въведените изменения в Закона за подпомагане на земеделските производители, Министерството на земеделието и храните ще създаде слой „Постоянно затревени площи” с цел запазване на постоянно затревените площи, който се одобрява със заповед на министъра на земеделието и храните. Включените в този слой площи могат да се декларират за подпомагане с директни плащания само като постоянно затревени площи. Забраняват се преобразуването и разораването от земеделските стопани на постоянно затревените площи, включени в слой „Постоянно затревени площи”. Министърът на земеделието и храните може, в срок до 1 март, по изключение да разреши със заповед на земеделски стопанин преобразуване или разораване на постоянно затревени площи, включени в слой „Постоянно затревени площи”, които са негова собственост, при условие че друга площ в стопанството бъде съответно преобразувана в постоянно затревена площ.

Слоят „Постоянно затревени площи” ще бъде част от Системата за идентификация на земеделските парцели (СИЗП) и ще включва площи с минимален размер 0,1 хектара, които:

1. са с начин на трайно ползване по цифровата ортофотокарта - пасища, мери или ливади;

2. попадат във физически блокове, включващи постоянни пасища и са заявявани в тях за подпомагане като постоянни пасища поне през една от последните 5 години.

Специализираният слой „Постоянно затревени площи” включва постоянно затревените площи, които са екологично чувствителни, в зоните, обхванати от Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна или Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно опазването на дивите птици.

По този начин се цели изпълнението на изискванията на регламента за недопускане намалението на дела и размера на постоянно затревените площи в страната като особено важни ландшафти от екологична гледна точка. Забраната за разораване на постоянно затревените площи представлява и нефинансова мярка за подпомагане и стимулиране развитието на отрасъл “Животновъдство”, който е признат за приоритетен за политиката на страната сектор. Чрез забраната за разораване ще бъдат запазени постоянните пасища и по този начин ще се осигури необходимата база за развитие на пасищното животновъдство. С въведената забрана за преобразуване на постоянно затревените площи ще се гарантира опазването на тези екологично важни ландшафти и ще се осигурят допълнителни предпоставки за развитие на животновъдството.

При намаление на съотношението с повече от 5% държавата членка въвежда задължение за преобразуване на земята, която е била ПЗП и въвежда правила за предотвратяване на ново преобразуване на ПЗП.

Екологично насочени площи

Зелените изисквания въвеждат задължение за установяване на екологично насочени площи в стопанството с цел да се опазва и подобрява биологичното разнообразие. Съгласно Регламент (ЕО) № 1307/2013, считано от 1 януари 2015, ако заявените за подпомагане от един земеделски стопанин обработваеми земи са с размер по-голям от 15 ха, минимум 5% от тях трябва да бъдат поддържани като една или повече от ЕНП изброени по-долу⁴:

- Земя оставена под угар, на която не се отглежда земеделска продукция.
- Тераси, които са обект на опазване със стандарт за добро земеделско и екологично състояние 7 (ДЗЕС 7) (Запазване на особеностите на ландшафта, включително, където е приложимо, живи плетове, езера, канавки, дървета в редица, в група или изолирани, синори и тераси, включително забрана за рязане на живи плетове и дървета по време на размножителния период и периода на отглеждане при птиците и по възможност мерки за избягване на инвазивни растителни видове. В момента в България има задължение за запазването и поддържането на съществуващите трайни тераси в блока на земеделското стопанство и/или земеделски парцел и сключването на споразумения между земеползвателите на даден физически блок), а също и други тераси, за които България трябва да определи параметри, включително и минимална височина, в националното си законодателство.
- Елементи на ландшафта, които са обект на опазване със стандарт ДЗЕС 7 (Стандарт за запазване на характеристиките на ландшафта – за България в момента се прилага изискване за запазване на съществуващите полски граници (синори) в блока на

⁴ За целите на изпълнението на изискването за ЕНП, един земеделски стопанин може да декларира една площ или особеност на ландшафта само веднъж в рамките на дадена кампания.

земеделското стопанство и/или земеделския парцел), законоустановено изискване за управление (ЗИУ 2) и ЗИУ 3 (за България в настоящия период се прилагат конкретните забрани в заповедите за зоните, защитени по НАТУРА 2000). Задължително условие е земеделският стопанин да разполага с правно основание за ползване на тези елементи. Елементи на ландшафта са също така:

- ✓ живи плетове или обрасли с дървесна растителност ивици с максимална ширина до 10 м.
 - ✓ изолирани дървета с минимална ширина на короната от 4 м. Изключение за дървета с по-тясна корона се допуска само ако са признати от България за ценни особености на ландшафта.
 - ✓ редица от дървета с допиращи се (или разстояние между короните не повече от 5 м.) корони с минимална ширина на короната от 4 м. Изключение за дървета с по-тясна корона се допуска само ако са признати от България за ценни особености на ландшафта.
 - ✓ група от дървета или полски горички с допиращи се корони на дърветата и максимална площ 0.3 ха.
 - ✓ синори (гранични площи в края на парцела)/полски граници с широчина между 1 и 20 м. (или по-малка по решение на България), върху които не се произвежда земеделска продукция.
 - ✓ естествени езера (изкуствени резервоари от бетон или пластмаса не се допускат в тази група) с природна стойност за дивата природа и площ не повече от 0.1 ха. България може да вземе решение в размера на езерата да се включи разположена по протежението на водата ивица с крайречна растителност с ширина до 10 м.
 - ✓ канали и открити водни течения (каналы с бетонни стени не се допускат в тази група) за целите на напояването или отводняването с ширина до 6 м.
 - ✓ традиционни каменни стени, за които параметрите трябва да бъдат определени от България в съответствие с национални и регионални особености, включително граници по отношение на височината и ширината, в националното законодателство.
- Буферни ивици са тези около водни течения съгласно стандарт ДЗЕС 1 (Изграждане на буферни ивици по продължението на водните басейни) и ЗИУ 1 (Буферни ивици съгласно Програмата за ограничаване на замърсяването с нитрати от земеделски източници) и ЗИУ 10 (Буферни ивици съгласно Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и за отмяна на директиви 79/117/ЕИО и 91/414/ЕИО на Съвета), а също и други, за които България трябва да определи минимална ширина не по-малка от 1 м., които са разположени на или непосредствено до обработваеми земи по такъв начин, че дългата им страна е успоредна на водното течение. Буферните ивици могат да бъдат заети с крайречна растителност с ширина до 10 м., но без да се реализира земеделска продукция. България може да разреши паша или коситба за фураж, при условие че буферната ивица остава различима от съседната обработваема земя.
 - Горско-земеделски системи са допустими хектари обработваеми земи, на които съвместно се отглеждат дървета и за които се отпуска подпомагане съгласно чл. 44 от Регламент (ЕС) № 1698/2005 или чл. 23 от Регламента за развитие на селските райони.
 - Ивици допустими площи на границата между обработваеми земи и гори с ширина между 1 и 10 м. – България може да реши върху тях да има земеделска продукция, да въведе изискване върху тях да няма земеделска продукция или да предостави на земеделските стопани и двете възможности. Когато България реши да не позволява земеделска продукция, може да разреши паша или коситба, при условие че съответната ивица продължава да бъде различима от съседната ѝ земеделска земя.
 - Площи с дървесни култури с кратък цикъл на ротация са площите, засадени с дървесни видове, определени от България (като се изключат видовете, за които е известно, че не са

местни), които се състоят от дървесни многогодишни култури, чиито корени или дънери остават в почвата след прибиране на реколтата, като през следващия сезон се появяват нови издънки и с максимален цикъл на реколтиране, определен от страната. България определя също така изискванията по отношение на използването на минерални торове и продукти за растителна защита.

- Залесени площи съгласно чл. 32 (2) (б) (ii) от Регламент 1307/2013 – за залесяване на земеделски земи, което е приспособено към местните условия и съвместимо с околната среда в съответствие с чл. 31 от Регламент (ЕО) № 1257/1999 или за първоначално залесяване на земеделски земи съгласно чл. 43 от Регламент (ЕО) № 1698/2005, или за залесяване и създаване на горски масиви съгласно чл. 22 от Регламента за развитие на селските райони или съгласно национална схема, чиито условия съответстват на член 43 (1), (2) и (3) от Регламент (ЕО) № 1698/2005, или чл. 22 от Регламента за РСР за периода на поетия от фермера ангажимент.
- Площи с междинни култури или зелено покритие включват такива площи, създадени съгласно изискванията на ЗИУ 1 (Програмата за ограничаване на замърсяването с нитрати от земеделски източници), както и други площи с междинни култури или зелена покривка, при условие че същите са създадени чрез засяване на смес от видове култури или чрез подсяване на трева в основната култура. България определя списъка на смесите от видове култури, които трябва да се използват, и периода за засяване на междинните култури или зелената покривка, който не може да продължава след 1 октомври.
Площите с междинни култури или зелена покривка не включват площи, засети със зимни култури, които се засяват обикновено през есента с цел получаване на реколта или използване като паша. Те не включват също така площите, върху които се прилагат еквивалентни практики за междинни култури или зимно покритие на повърхността на почвата.
- Площи с азотфиксиращи култури, които са включени в списък, определен от България. обогатяващи почвата с азот и за които страната счита, че спомагат за подобряване на биологичното разнообразие. Тези култури трябва да бъдат налични през вегетационния период. България определя правилата относно местата, на които могат да се отглеждат култури, които обогатяват почвата с азот, и които отговарят на критериите за ЕНП. Правилата трябва да бъдат в съответствие с целите на Нитратната директива (91/676/ЕИО) и Рамковата директива за водите (2000/60/ЕО), като се отчита потенциално увеличаване на риска от освобождаване на азот в подпочвените води през есента.

Площите с култури, които обогатяват почвата с азот, не включват също така площите, върху които се прилагат еквивалентни практики за междинни култури или зимно покритие на повърхността на почвата.

С изключение на залесените площи съгласно чл. 32 (2) (б) (ii) от Регламент 1307/2013 и площите с междинни култури или зелено покритие, всички изброени по-горе ЕНП трябва да бъдат в рамките на земеделските парцели с обработваеми земи. Единствено за елементите на ландшафта и буферните ивици се допуска да бъдат прилежащи на парцела, т.е. непосредствено да се допират до него. Кандидатите за подпомагане трябва да разполагат с правно основание за ползване на съответните площи, за да ги заявят като ЕНП в заявлението си за съответната кампания.

Изброените изисквания не се прилагат за стопанства:

а) където повече от 75 % от обработваемата земя се използва за производство на треви или други тревни фуражи, представлява земя, оставена под угар, която е засята с бобови култури, или съчетава тези употреби, при условие че обработваемата площ, която не се използва по посочените начини, не надхвърля 30 хектара;

б) където повече от 75 % от земеделската площ, отговаряща на условията за подпомагане, представлява постоянно затревена площ и се използва за производство на треви или други тревни фуражи или е засята с култури под вода през значителна част от годината или през значителна част от цикъла за отглеждане на културите, или съчетава тези употреби, при условие че обработваемата площ, която не се използва по посочените начини, не надхвърля 30 хектара;

С цел да се опрости администрацията и да се вземат предвид особеностите на видовете ЕНП, както и да се улесни тяхното измерване, съответната държава може да използва коефициенти за преобразуване и/или тегловни коефициенти, посочени в приложение X от Регламент (ЕО) № 1307/2013. За ЕНП с тегловен коефициент 1 или по-голям прилагането на коефициента е доброволно, а за тези с тегловен коефициент по-малък от 1 е задължително. Съответната държава може да избере за кои ЕНП от тези с коефициент 1 или по-голям да приложи превръщане и кои да измерва точно.

Коефициенти за преобразуване и тегловни коефициенти за ЕНП

Характеристики	Коефициент за преобразуване	Тегловен коефициент	ЕНП ⁵
Угари (за 1 кв.м.)	–	1	1 кв.м.
Тераси (за 1 м.)	2	1	2 кв.м.
Елементи на ландшафта:			
Жив плет/залесена ивица (за 1 м.)	5	2	10 кв.м.
Изолирани дървета (за 1 дърво)	20	1.5	30 кв.м.
Редици от дървета (за 1 м.)	5	2	10 кв.м.
Групи от дървета или полски горички (за 1 кв.м.)	–	1.5	1.5 кв.м.
Полски граници (за 1 м.)	6	1.5	9 кв.м.
Езера (за 1 кв.м.)	–	1.5	1.5 кв.м.
Канали и открити водни течения (за 1 м.)	3	2	6 кв.м.
Традиционни каменни стени (за 1 м.)	1	1	1 кв.м.
Други съгласно ДЗЕС 7, ЗИУ 2 и 3 (за 1 кв.м.)	–	1	1 кв.м.
Буферни ивици (за 1 м.)	6	1.5	9 кв.м.
Горско-земеделски системи (за 1 кв.м.)	–	1	1 кв.м.
Ивици допустими площи на границата между обработваеми земи и гори без производство (за 1 м.)	6	1.5	9 кв.м.
Ивици допустими площи на границата между обработваеми земи и гори с производство (за 1 м.)	6	0.3	1.8 кв.м.
Площи с дървесни култури с кратък цикъл на ротация (за 1 кв.м.)	–	0.3	0.3 кв.м.
Залесени площи в съответствие с чл. 32 (2) (б) (ii) (за 1 кв.м.)	–	1	1 кв.м.
Площи с междинни култури или зелено покритие (за 1 кв.м.)	–	0.3	0.3 кв.м.
Площи с азотфиксиращи култури (за 1 кв.м.)	–	0.7 ⁶	0.7 кв.м.

⁵ Резултат от прилагането и на двата коефициента (тегловен и коефициент за преобразуване).

⁶ Съгласно Декларация на Европейската Комисия от 2 април 2014 г., считано от 1 януари 2015 г. площите с азотфиксиращи култури ще се прилагат с тегловен коефициент 0.7, а не 0.3. Промяната ще бъде обект на одобрение с Делегиран регламент.

Регионално поддържане на ЕНП.

Държавата може да поддържа до 50% от ЕНП на регионално ниво с цел формиране на съседни ЕНП (чл. 46 (5) от Регламент 1307/2013). В случай, че реши да се възползва от тази възможност държавата трябва да определи районите и задълженията за участващите земеделски стопани или групи земеделски стопани. Първоначално се обособяват региони, които се състоят от единни и хомогенни по отношението на видовете почви и надморската височина географски райони със сходни селскостопански и екологични условия. В рамките на определените региони след това се определят районите, в които трябва да бъдат постигнати до 50% от ЕНП. По отношение на определените райони държавата трябва да предвиди специални задължения за участващите земеделски стопани или групи стопани, с които се осигуряват непрекъснати структури от съседни ЕНП съставени от живи плетове, редици от дървета, групи дървета или полски горички и традиционни каменни стени. Задълженията включват изискване за всеки участващ стопанин най-малко 50 % от обработваемите земи в неговото стопанство, които са обект на изискването за поддържане на ЕНП, да се намират на територията на региона. При определянето на районите и задълженията, трябва да се отчетат съществуващи национални или регионални стратегии за биологично разнообразие и/или за смекчаване на ефекта от изменението на климата и за адаптиране към него, планове за управление на речните басейни или нуждите, установени с оглед на гарантиране на екологичната съгласуваност на мрежата „Натура 2000“ или с оглед подпомагане на прилагането на стратегията за екологосъобразна инфраструктура.

Колективно поддържане на ЕНП.

Държавата може да позволи колективно поддържане на ЕНП (чл. 46 (6) от Регламент 1307/2013) на до 10 фермери, на които 80% от стопанствата се намират в една община или са съседни в друга територия, чийто радиус не може да надвишава 15 км. Аналогично на регионалното поддържане, в районите, където е възможно прилагане на колективно поддържане, държавата може да предвиди специални задължения за участващите земеделски стопани или групи стопани, с които се осигуряват непрекъснати структури от съседни ЕНП съставени от живи плетове, редици от дървета, групи дървета или полски горички и традиционни каменни стени. Земеделските стопани, участващи в колективното поддържане на ЕНП, сключват помежду си писмено споразумение, което съдържа подробна информация за вътрешната уредба по отношение на финансовите обезщетения и по отношение на административните санкции в случай на неизпълнение във връзка с общата ЕНП.

Еквивалентни практики

Изискване за признаване на еквивалентни практики е да бъдат:

- а) ангажименти, поети в съответствие с член 39, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1698/2005 или член 28, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1305/2013;
- б) национални или регионални схеми за сертифициране на екологичните практики, включително тези за сертифициране в съответствие с националното законодателство в областта на околната среда, надхвърлящо съответните задължителни стандарти над кръстосаното съответствие.

Еквивалентни практики могат да бъдат практиките, изброени в Приложение IX от Регламент 1307/2013 и включват следните практики:

I. Практики, еквивалентни на диверсификацията на културите:

1) Диверсификация на културите

Изискване: най-малко 3 култури, основната култура обхваща най-много 75 %, и се прилага което и да е (едно или повече) от следните:

- има най-малко 4 култури,
- прилагат се по-ниски максимални прагове,
- има по-подходящ подбор на култури, като например бобови култури, протеинови култури, култури, които не изискват напояване или обработка с пестициди, според случая,
- включени са регионални сортове на стари, традиционни или застрашени видове култури върху най-малко 5 % от площите със сеитбооборот.

2) Сеитбооборот

Изискване: най-малко 3 култури, основната култура обхваща най-много 75 % и се прилага което и да е (или и двете) от следните:

- следва се редуване на култури и/или угар, което е от по-голяма полза за околната среда,
- има най-малко четири култури.

3) Зимно покритие на повърхността на почвата⁷

4) Междинни култури⁸

II. Практики, еквивалентни на поддържането на постоянно затревени площи:

1) Управление на ливади или пасища

Изискване: поддържане на постоянно затревени площи и което и да е (едно или повече) от следните:

- Режим на рязане или подходящо косене (дати, методи, ограничения)
- Поддръжка на особености на ландшафта върху постоянно затревени площи и контрол на храсти
- Определени сортове треви и/или режим на посев за подновяване в зависимост от вида пасище (без да се унищожават системите с висока природна стойност)
- Изнасяне на фураж или сено
- Подходящо управление на стръмни склонове
- Режим на наторяване
- Ограничения по отношение на пестицидите

2) Екстензивни пасищни системи

Изискване: поддържане на постоянно затревени площи и което и да е (едно или повече) от следните:

- Екстензивна паша (време, максимална гъстота на животните)
- Водене на паша или планинско скотовъдство
- Водене на местни или традиционни породи на постоянно затревената площ

III. Практики, еквивалентни на екологично насочените площи:

⁷ Практики, подлежащи на намаление на плащането на площ по РСР с 1/3 от средното зелено плащане за всяка практика, на която е еквивалентна.

⁸ Практики, подлежащи на намаление на плащането на площ по РСР с 1/3 от средното зелено плащане за всяка практика, на която е еквивалентна.

Изискване: прилагане на която и да е от следните практики върху най-малко 5% (в бъдеще евентуално 7%) от обработваемата земя:

- 1) Оставяне под угар по екологични съображения
- 2) Създаване на „буферни зони“ за райони с висока природна стойност, „Натура 2000“ или други места с приоритет върху защитата на биологичното разнообразие, включително по продължението на жив плет и водни басейни
- 3) Управление на необработваеми буферни ивици и синори (режим на рязане, местни или определени сортове треви и/или режим на посев, презасяване с регионални сортове, без използване на пестициди, без изхвърляне на оборска тор и/или минерални торове), без напояване, без запечатване на почвата
- 4) Слогове, ивици в обработваема земя и парцели, чието управление е насочено към дива или специфична фауна (тревни слогове, защита на гнезда, ивици с диви цветя, смеси от местни семена, неприбрана реколта)
- 5) Управление (подкастриране, подрязване, дати, методи, възстановяване) на особености на ландшафта (дървета, жив плет, крайречна дървесна растителност, каменни стени (тераси), канавки, водоеми)
- 6) Поддържане на обработваеми торфени или влажни почви в затревено състояние (без използване на торове и на продукти за растителна защита)
- 7) Производство върху обработваема земя без използване на торове (минерални торове и оборска тор) и/или продукти за растителна защита, без напояване, без да се засажда една и съща култура две години подред, и на определено място⁹
- 8) Преобразуване на обработваема земя в постоянно затревена площ, практикувано в значителна степен

Държавите могат да определят, че зелените изисквания се изпълняват само с еквивалентни практики или само със схеми за сертифициране.

Държавите уведомяват Комисията за практиките, които възнамеряват да прилагат като еквивалентни. Комисията прави оценка и разрешава или не разрешава прилагането на нотифицираните еквивалентни практики.

Схемите за сертифициране като еквивалентни мерки следва да бъдат национални или регионални схеми за сертифициране на екологичните практики, включително тези за сертифициране в съответствие с националното законодателство в областта на околната среда, надхвърлящо съответните задължителни стандарти на кръстосаното съответствие. Те са предназначени да изпълнят целите, свързани с качеството на почвите и водите, биоразнообразието, опазването на ландшафта, както и смекчаване на изменението на климата и адаптацията към него. Тези схеми за сертифициране могат да включват практиките, изброени в приложение IX от Регламент 1307/2013 (цитирани по-горе в текста), зелените изисквания или комбинация от двете. При решение да се приложат еквивалентни мерки чрез схеми за сертифициране, всичките зелени изисквания трябва да са изпълнени чрез схемата за сертифициране. При прилагане на схеми за сертифициране следва да се определят един или няколко публични или частни органа за сертифициране, които да удостоверяват, че земеделският стопанин съблюдава в своето стопанство практики, които отговарят на изискванията.

⁹ *Практики, подлежащи на намаление на плащането на площ по РСР с 1/3 от средното зелено плащане за всяка практика, на която е еквивалентна.*

4. Връзка със сегашни схеми/изисквания (наличие на общи черти, нови моменти)

Диверсификация на културите

Диверсификацията на културите е практика, която предстои да бъде въведена за първи път. Косвена връзка може да има с мярка „Въвеждане на сеитбообращение за опазване на почвите и водите” от Програмата за развитие на селските райони 2007-2013, но диверсификацията на културите е на едногодишна основа.

Постоянно затревени площи

Косвена връзка с настоящото изискване в Кръстосаното съответствие за запазване на съотношението на постоянните пасища от 2007 г.

Екологично насочени площи

Изискването за наличие на екологично насочени площи като част от зелените плащания от многопластовата структура на директните плащания няма аналог в прилаганите през програмния период 2007 – 2013 г. схеми за подпомагане.

Еквивалентни практики

Възможна връзка с мярка „Въвеждане на сеитбообращение за опазване на почвите и водите” по настоящата ПРСР. За окончателното решение дали са еквивалентни следва да се уведоми ЕК с ясно описание какво е задължението по ПРСР и връзката с изброените възможни еквивалентни мерки в приложението на Регламент 1307/2013 за директните плащания и зеленото изискване, на което ще бъде еквивалентно.

5. Потенциални бенефициенти/сектори, към които има отношение схемата/ изискването

Задължението за поддържане на ЕНП касае само кандидатите по СЕПП с повече от 15 ха обработваеми земи в стопанството си. По данни на ДФ „Земеделие“ – Разплащателна агенция, от кандидатите по СЕПП за кампания 2012, 13 499 или 16.1% от всички стопанства по СЕПП са с повече от 15 ха обработваеми земи. Общата заявена площ с обработваеми земи в тези стопанства възлиза на 3 022 122 ха, т.е. минимум 151 106 ха трябва да се поддържат като ЕНП, и в 67% от стопанствата няма други групи култури (трайни насаждения, постоянно затревени площи или семейни градини). Общата допустима за подпомагане площ по СЕПП на тези 13 499 стопанства е 3 025 589 ха или 88% от общата допустима за подпомагане площ за кампания 2012.

Общият брой на стопанствата по СЕПП с обработваеми земи с размер между 10 и 15 ха за кампания 2012 възлиза на 3 182 и в този случай кандидатите трябва да спазват само изискването за разнообразяване/диверсификация на културите – наличие на минимум 2 култури в стопанството.

Общият брой на стопанствата по СЕПП с обработваеми земи с размер между 15 и 30 ха за кампания 2012 възлиза на 4 174 и в този случай кандидатите трябва да спазват едновременно изискването за разнообразяване/диверсификация на културите – наличие на минимум 2 култури в стопанството и изискването за поддържане на минимум 5% под формата на ЕНП.

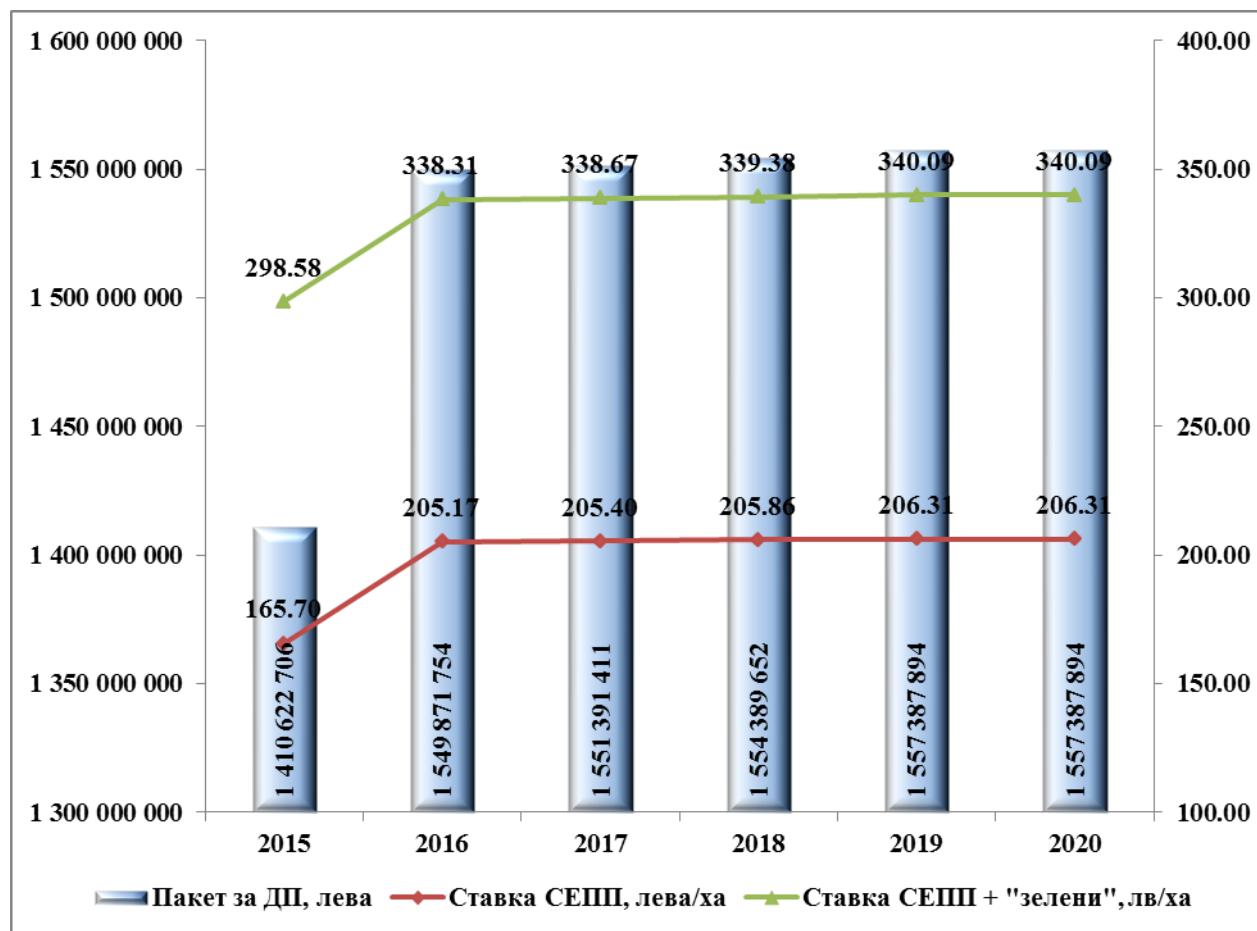
Общият брой на стопанствата по СЕПП с обработваеми земи с размер над 30 ха за кампания 2012 възлиза на 9 325 и в този случай кандидатите трябва да спазват едновременно изискването за разнообразяване/диверсификация на културите – наличие на минимум 3 култури в стопанството и изискването за поддържане на минимум 5% под формата на ЕНП.

6. Потенциални ползи от прилагането

Подобряването на общите екологични параметри на стопанството по отношение повишаването на качеството на почвите, изпълнението на целите за смекчаване на изменението на климата и за адаптация към него.

Запазване на съществуващите постоянно затревени площи.

Независимо от задължението да поддържат минимум 5% от допустимите по СЕПП площи в стопанството си като ЕНП, подпомагането се изчислява за цялата допустима площ, което означава, че се увеличава общият размер на подпомагането на единица допустима площ.

7. Възможни проблеми/трудности

Диверсификация на културите

Основно са свързани с определяне на периода за изчисляване на дяловете на отделните култури, уведомяване на земеделските стопани и площта за изчисляване на дяловете на отделните култури – характеристиките на ландшафта и смесените култури.

Постоянно затревени площи (ПЗП)

Трудност за запазване на ПЗП поради нетрайни поземлени отношения, която ще бъде решена чрез създаването на слой „Постоянно затревени площи”, при който ще се следи състоянието на площта независимо от временния ползвател.

Екологично насочени площи

До началото на кампания 2018 в Системата за идентификация на земеделски парцели (СИЗП) трябва да се създаде референтен слой ЕНП, който да служи за идентификация и дигитализация на ЕНП в стопанството на кандидатите за подпомагане (чл. 70 (2) от Регламент 1306/2013). Същият референтен слой ще се използва като основа за извършване на административните проверки. В условията на липса на такъв слой през предходните кампании трябва да се завиши двойно дяла на теренните проверки на място (от 5% на 10%), което е свързано с увеличаване на административната тежест от гледна точка на формиране на извадка, планиране и осъществяване на проверките, както и увеличение на разходите за администриране на заявленията, които

попадат в извадката за проверка на място. По данни на ДФ „Земеделие“ – Разплащателна агенция за кампания 2012, разходите за извършване на проверка на място на всяко заявление от извадката възлизат на 223.60 лв., което при увеличение на извадката за проверка на място по схемата за екологизиране с 5% (675 заявления) се равнява на 151 хил.лв.

Еквивалентни практики

В случай, че сеитбообращението по РСР бъде признато като еквивалентна практика и се прилага само на част от стопанството може да представлява проблем.

8. Национална уредба – необходима ли е и какво трябва да се уреди с нея

Диверсификация на културите

Период за изчисляване на дяловете на отделните култури и уведомяване на земеделските стопани.

Постоянно затревени площи

При намаление на съотношението декларираните ПЗП към общо декларираната площ с повече от 5% включване на задължение за обратно преобразуване отново в постоянно затревени площи на парцелите, които са били заети от ПЗП и са преобразувани в други площи.

С изменение в Закона за подпомагане на земеделските производители (ДВ. бр.40 от 13 Май 2014 г.) вече е направена крачка напред по отношение на решенията за бъдещото прилагане на зелените изисквания. Въведена е забрана за разораване на съществуващите постоянно затревени площи на територията на цялата страна, които са включени в слой „Постоянно затревени площи“. Чрез Закона за подпомагане на земеделските производители и Наредба 105/2006 вече е регламентирано на национално ниво създаването на слой ”Постоянно затревени площи”, като част от Системата за идентификация на земеделските парцели (СИЗП), който включва и екологично чувствителните ПЗП в Натура 2000 зоните. В националното законодателство вече е въведено изискване включените в този слой площи да се декларират за подпомагане с директни плащания само като постоянно затревени площи. Забраняват се преобразуването и разораването от земеделските стопани на постоянно затревените площи, включени в слой ”Постоянно затревени площи”. Министърът на земеделието и храните може, в срок до 1 март, по изключение да разреши със заповед на земеделски стопанин преобразуване или разораване на постоянно затревени площи, включени в слой „Постоянно затревени площи”, които са негова собственост, при условие че друга площ в стопанството бъде съответно преобразувана в постоянно затревена площ.

Екологично насочени площи

Кои от възможните ЕНП са приложими на територията на страната.

Употреба на коефициенти за преобразуване и/или тегловни коефициенти.

Регионално поддържане на ЕНП.

Колективно поддържане на ЕНП.

Еквивалентни практики

При решение на България да прилага еквивалентни практики – съгласуване с ЕК дали изброените ангажименти отговарят на изискванията за еквивалентни практики.

В случай на признаване от ЕК на цитираните еквивалентни практики – разработване на наредба или работен документ, с който се определя, че цитираните ангажименти се признават за еквивалентни практики и уточняване на изискванията за прилагането им върху цялата площ, обект на съответното зелено изискване.

9. Таван по схемата, плащане на 1-ца, потенциален брой бенефициенти

Потенциалните бенефициенти са всички заявители по Схемата за единно плащане на площ (СЕПП). Изключени от задължението са бенефициентите по схемата за дребни земеделски стопани и площите под биологично производство.

Зеленото плащане е под формата на годишно плащане за хектар, който отговаря на условията за подпомагане и който е деклариран по Схемата за основно плащане или СЕПП.

Размерът на зеленото директно плащане се изчислява на годишна база чрез разделяне на 30% от тавана за директни плащания, на общия брой на хектарите, които отговарят на условията за подпомагане и които са декларирани по Схемата за основно плащане или СЕПП.

Съгласно регламентирания метод на изчисление на размера на зеленото директно плащане, то ще се определя на основата на допустимите хектари през съответната година. По този начин на този етап могат да бъдат дадени само индикативни ставки на зеленото директно плащане. Представяме 2 възможни варианта за индикативни ставки – на основата на нормативно определената площ по СЕПП за България (3 492 383 ха) и на базата на установената допустима площ за България по СЕПП за кампания 2013 (3 544 188 ха).

Основни индикативни финансови показатели за зелените директни плащания за България за периода 2015-2020 г.

Календарна година	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Директни плащания (общо) в евро	790 909 000	792 449 000	793 226 000	794 759 000	796 292 000	796 292 000
Зелени директни плащания (евро) - 30% от бюджета за директни плащания	237 272 700	237 734 700	237 967 800	238 427 700	238 887 600	238 887 600
Ориентировъчна ставка за зелени директни плащания при допустима площ от 3 492 383 ха в евро	67.94	68.07	68.14	68.27	68.40	68.40
Ориентировъчна ставка за зелени директни плащания при допустима площ от 3 492 383 ха в лева	132.88	133.14	133.27	133.52	133.78	133.78
Ориентировъчна ставка за зелени директни плащания при допустима площ от 3 544 188 ха в евро	66.95	67.08	67.14	67.27	67.40	67.40
Ориентировъчна ставка за зелени директни плащания при допустима площ от 3 544 188 ха в лева	130.93	131.19	131.32	131.57	131.83	131.83